

Witte Onschuld (samenvatting)

Inleiding

Onder witte Nederlanders (bedoeld wordt Nederlanders die zich rekenen tot de oorspronkelijke Nederlandse bevolking) overheerst het idee dat 'wij' een verdraagzaam volkje zijn, vrij van racisme. Bij racisme denkt men aan het racisme in de VS en aan de 'apartheid' in Zuid Afrika, maar bepaald niet aan Nederland. De suggestie dat witte Nederlanders meer of minder behept zijn met racistische vooroordelen roept bij hen doorgaans grote verontwaardiging op. Hoe durft men zoiets te beweren? Volgens Wekker echter is ons verleden als koloniale overheerser (ruim 400 jaar) van grote invloed op ons 'cultureel archief': opvattingen waarmee wij zijn grootgebracht en die tussen onze oren zitten ook zonder dat wij daar erg in hebben.

De 'witte onschuld' van witte Nederlanders is gebaseerd op vier discutabele opvattingen.

De eerste is dat wij vrij zijn van racistische vooroordelen. Dat zou je echter niet zeggen als je ziet hoe kwaadaardig er gereageerd wordt op de kritiek op de figuur van zwarte piet en op Sylvana Simons.

De tweede is dat er een duidelijk verschil is tussen echte Nederlanders en Nederlanders met een migranten achtergrond. Dat miskent echter het feit dat Nederland juist een land is van afstammelingen van migranten.

De derde opvatting is dat wij voornamelijk onschuldig slachtoffer zijn van de geschiedenis (i.c. de Duitse bezetting). Alsof Nederland zich niet aan oorlogsmisdaden en massamoorden schuldig heeft gemaakt, bijvoorbeeld tijdens de politionele acties in Indonesië.

De vierde opvatting is dat slavernij en kolonialisme ver bij ons vandaan plaats hebben gevonden en geen deel uitmaken van onze vaderlandse geschiedenis. Alsof Nederland niet een koloniale supermacht is geweest en een prominente rol gespeeld heeft in de transatlantische slavenhandel.

Om in witte onschuld te kunnen geloven en aan opvattingen vast te kunnen houden die zo duidelijk in strijd zijn met de feiten is het nodig ervoor te zorgen onwetend te zijn en te blijven. Wat de witte Nederlander daar bij helpt is te geloven in de christelijke wortels van zijn cultuur en om Nederland zien als een klein onschuldig land (dat daarom geen kwaad kán doen). Feiten en beweringen die niet met die witte onschuld in overeenstemming zijn worden genegeerd (ook in universitair onderzoek) en plegen, als er op gewezen wordt, veel agressie op te roepen.

In beschrijvingen/verklaringen van de Nederlandse samenleving wordt wél aandacht besteed aan religie (verzuiling), sociale klasse en regionale verschillen, maar niet aan ras. Wat Wekker wil laten zien is dat ras een verzwegen factor van grote betekenis is, niet alleen als het gaat om onze geschiedenis en maatschappelijke instituties, maar ook t.a.v. gender en seksualiteit. Als er al aandacht aan wordt besteed spreekt men liever over etniciteit en dan eigenlijk altijd over de etniciteit van de niet-witte Nederlanders.

Hoofdstuk 1

In hoofdstuk 1 worden een paar casussen besproken: stel dat ze een grote neger mee naar huis neemt, de gekleurde moeder met het blonde kind die voor nanny wordt aangezien, Wekker die een ambtenaar beledigt en meteen wordt vrijgelaten als de politiek hoort dat ze hoogleraar is, de negerjood in moederland.

Met de voorbeelden illustreert Wekker hoe er in de witte omgeving tegen zwarte mannen en vrouwen aangekeken wordt: dommig, minder besef van goed

en kwaad, primitief en een bovenmatige seksueel driftleven. Bij implicatie zien witte Nederlanders zichzelf als slim, modern, beschaafd en beheerst.

Wekker schrijft deze racistische blik van de witte omgeving op zwarte en gekleurde mensen toe aan het witte 'cultureel archief': wat bij witte Nederlanders tussen de oren zit (een opslagplaats van ideeën, ervaringen en gevoelens). Dat witte culturele archief is volgens Wekker de erfenis van vier eeuwen kolonialisme.

Dat culturele archief wordt van generatie op generatie overgedragen, door overleveringen en tradities (zwarte piet). Volgens Freud en Fanon zou het ook gaan om projecties van witte beschaafde hetero mannen waarin hun angsten en fantasieën een rol spelen, die op hun beurt weer worden opgeroepen door witte overheersing en ontmenselijking van zwarten.

Die witte overheersing en ontmenselijking van zwarten door koloniale verhoudingen en slavernij was volgens Wekker een omgeving die gunstig was voor het ontstaan van psychopathologische persoonlijkheden (zelfs bij normale mensen leidde die tot psychopathologie. Van Lier).

Hoofdstuk 2

In hoofdstuk 2 gaat Wekker in op de manier waarop het beleid bij de overheid en het onderzoek bij universiteiten is georganiseerd mbt de positie van vrouwen/gender, zwarten, migranten, vluchtelingen. Dat doet ze omdat daarin (de taaktoedeling aan ministeries, directoraten, faculteiten en vakgroepen) vooroordelen mbt die bevolkingsgroepen tot uitdrukking komen. Wekker spreekt in dat verband van 'giftige substructuren', waarmee zij waarschijnlijk bedoelt te zeggen dat structuren de vooroordelen op basis waarvan zij gevormd zijn bestendigen.

Wekker heeft zich laten inspireren door de 'critical race theory' zoals voor het eerst ontwikkeld op de Universiteit van Californië. Volgens de CRT is de macht en het recht in de Amerikaanse samenleving in belangrijke mate gebaseerd op de vermeende suprematie van de witte bevolking.

Volgens Wekker schonk de overheid vanaf 1970 aandacht aan de situatie van buitenlandse werknemers en vanaf 1976 aan vrouwen. Het beleid voor etnische minderheden (veel breder dan buitenlandse werknemers!) kwam op gang n.a.v. de Molukse treinkaping in 1977. Als doelstellingen werden geformuleerd: emancipatie en tegengaan van discriminatie en wettelijke achterstelling. Het beleid was gericht op Surinamers, Antillianen, Turken, Marokkanen, Zuid-Europeanen, Molukkers, woonwagenbewoners en Roma.

Kenmerkend voor het Nederlandse minderhedenbeleid is volgens Wekker dat het op groepen achtergestelde minderheden en niet op achtergestelde individuen was gericht. Dat verklaart zij uit de verzuiling: de overheid was gewend de bevolking te organiseren dmv zuilen (rooms, protestants, zonder geloof) en de belangenbehartiging via die zuilen te laten lopen. (Wekker noemt ten onrechte niet de in WO II wettelijke geregelde publieke bedrijfsorganisatie die maakte dat heel sociaal-economisch Nederland in hokjes werd ingedeeld waarmee door de overheid onderhandeld kon worden).

Wekker wijst erop dat overheid en universiteit niet twee afzonderlijke terreinen zijn, maar nauw verbonden doordat het universitair onderzoek door de overheid wordt gefinancierd. De manier waarop het beleid van de overheid de situatie van vrouwen/gender, woonwagenbewoners, Roma, migranten en vluchtelingen opvat (emancipatie versus aanpassing) is van grote invloed op organisatie en inrichting van de universitaire studie (waar studenten veelal worden opgeleid om bij de (semi-)overheid te gaan werken, zeker als het minderheidsstudies gaat).

Het minderhedenbeleid was aanvankelijk ondergebracht bij het ministerie van Welzijn, Gezondheid en Cultuur. Sinds 2012 is het ondergebracht bij het ministerie van Sociale Zaken. In de afgelopen dertig jaar hebben de oorspronkelijke doelstellingen plaatsgemaakt voor 'grenzen stellen aan jongeren uit etnische minderheidsgroepen'. De cultuur van de migrant wordt steeds meer als achterlijk gezien. Migranten moeten zich gewoon aanpassen en die aanpassing wordt primair als een verantwoordelijkheid van de migrant zelf beschouwd. Het inburgeringsexamen is overigens zo moeilijk gemaakt dat het ook voor geboren en getogen Nederlanders vrijwel onmogelijk is het te halen. Maatregelen tegen discriminatie en racisme hebben steeds minder prioriteit, daarvoor is Nederland al een paar keer op de vingers getikt door de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI 2013), een feit waar de politiek zich niet druk om maakt.

De switch die het overheidsbeleid t.a.v. etnische minderheden heeft gemaakt van emancipatie naar aanpassing (waar de burger en de nieuwe burger zelf voor verantwoordelijk gehouden wordt) maakt van de door omstandigheden achtergestelde persoon iemand die zich niet voldoende inspant om zich aan te passen en draagt daardoor juist bij aan het discriminerende beeld van de achtergestelde. Het overheidsbeleid bewerkstelligt dat beeld nog op een andere meer impliciete manier. Het Directoraat voor de Coördinatie van Emancipatiezaken (ondergebracht bij het ministerie van Onderwijs) houdt zich met de positie van vrouwen/gender bezig maar niet met etniciteit. Dat blijkt o.m. uit de algemene doelstelling: "een pluriforme samenleving, waarin iedereen, ongeacht gender of seksuele identiteit, zijn of haar leven vorm kan geven" (2013), "het impliciete onderwerp van het document [is] witte meisjes en jongens, vrouwen en mannen"¹

In het emancipatiebeleid gaat het voornamelijk om de positie van witte vrouwen/gender. Het 'veld' dat bij de voorbereiding van dat beleid wordt betrokken bestaat ook voornamelijk uit witte vrouwenorganisaties. Het is het Directoraat voor de Coördinatie van Minderhedenzaken dat zich met de positie bezighoudt van etnische minderheden. Deze arbeidsdeling betekent dat gekleurde vrouwen geen voorwerp zijn van emancipatiebeleid dat zich tegen racisme keert, dat emancipatie alleen nog maar een doel is wat ten aanzien van vrouwen/gender wordt nagestreefd en niet ten aanzien van etnische minderheden. Overigens verklaarde de toenmalige (2003) CDA-minister De Geus dat vrouwenemancipatie voltooid was en dat alleen vrouwen uit etnische minderheidsgroepen nog maar aan hun emancipatie moesten werken.

Wekker wijst er tav het overheidsbeleid tenslotte op dat emancipatie als doelstelling (strijd tegen ongelijkheid) inmiddels ook verdwenen is uit het beleid voor ontwikkelingssamenwerking. Het geld dat voor hulp was bedoeld wordt nu gebruikt om Nederlandse bedrijven te steunen die zich in ontwikkelingslanden willen vestigen.

Kortom: de wijze waarop het overheidsbeleid de laatste tijd is ingericht wijst erop dat vrouwen/gender emancipatie geacht wordt te zijn voltooid (daarmee wordt dan bedoeld: dezelfde rechten en mogelijkheden als witte hetero mannen) en dat waar dat nog niet het geval is sprake is van achterlijkheid waar door de betreffende nieuwkomers zelf iets aan gedaan moet worden: aanpassing. De norm voor geëmancipeerd en aangepast zijn is de mate waarin men voldoet aan het ideaaltipe van de witte hetero man. Zo begrijp ik het betoog van Wekker.

¹ P.90. Verwarrend in de tekst is dat Wekker op dezelfde pagina schrijft "Dit is zo omdat zwarten, migranten en vluchtelingen expliciet worden genoemd en er slechts in vijf gevallen specifieke maatregelen ten behoeve van deze vrouwen worden vermeld". Mogelijk bedoelt Wekker dat migrantenvrouwen alleen voorwerp zijn van emancipatiebeleid voor zover het gaat om problemen die met hun vrouw zijn te maken hebben: seksueel geweld, werkloosheid en economische onafhankelijkheid (waarbij etniciteit dus niet geacht wordt mee te tellen).

Wat de universiteit betreft: in de 70-er jaren hadden vrouwenstudies alleen oog voor verschillen die te maken hebben met geslacht. In de loop van de tijd werd dat verruimd naar genderstudies, waarbij nog steeds geen aandacht was voor etniciteit als mogelijke factor. M.a.w. het ging alleen om witte vrouwen/gender. Dat was de situatie die Wekker in 1994 aantroef aan de Universiteit Utrecht, die sterk contrasteerde met haar ervaring aan de universiteit van Los Angeles (UCLA).

Studies mbt zwarte migranten- en vluchtelingenvrouwen worden naar analogie van de overheid ondergebracht bij faculteiten/vakgroepen die niet met vrouwen/gender te maken hebben maar met etniciteit. En vrouwenproblematiek in ontwikkelingslanden wordt, ook weer naar analogie van de overheid, bij faculteiten/vakgroepen ondergebracht die met ontwikkelingssamenwerking te maken hebben (Instituut of Sociale Studies en de Landbouwuniversiteit Wageningen). Hoewel vrouwen/gender een belangrijk gemeenschappelijk thema is, is er nauwelijks sprake van interactie tussen de onderscheiden faculteiten /vakgroepen. Binnen vrouwen/gender studies is er mede door deze arbeidsdeling nauwelijks oog voor de factor ras/eticiteit en omgekeerd.

Opmerkelijk is dat 'eticiteit' in de universitaire studie en opleiding in de praktijk een bijvoeglijk naamwoord is dat verwijst naar niet-wit. De witte etniciteit/ras is geen studie object. Alleen zwart en gekleurd (wat dus afwijkt van het 'normale' wit) wordt in verband gebracht met maatschappelijke problematiek die het bestuderen nodig maakt.

Het niet in samenhang bestuderen van etniciteit en gender heeft tot gevolg dat er geen aandacht is voor de witte man ². 'Wit' valt immers onder het ene en 'man' onder het andere studiegebied. Gecombineerd met het feit dat etniciteit wordt opgevat als 'niet-wit' heeft eea als gevolg dat de witte hetero man geen voorwerp van studie is en dus ook zijn bevoorrechte positie in onze samenleving niet en ook zijn 'cultureel archief' niet. Alleen wat daarvan afwijkt en 'dus niet normaal' is maakt kennelijk het bestuderen nodig: vrouwen, lgtb's, zwarte- en gekleurde Nederlanders. En doordat de witte hetero man zó normaal is dat die geen voorwerp van studie hoeft te zijn wordt afwijking gemeten in afstand t.o.v. de witte hetero man. Dus hoe meer je er in slaagt je te richten naar het cultureel archief van de witte hetero man, hoe meer je bij het normale deel van de bevolking hoort.

Degene die in Nederland het eerst een lans brak om gender en ras allebei te bestuderen in vrouwenstudies was Philomena Essed (Racisme en feminisme, 1982). Ook Troetje Loewenthal met 'De witte toren van vrouwenstudies' (1983). Deze 'intersectionele' benadering heeft tot op heden weinig navolging gevonden omdat men er in Nederland niet aan wil dat er ook in Nederland van racisme sprake is en men meent "dat vierhonderd jaar imperiaal verleden geen sporen heeft nagelaten". Racisme komt overal ter wereld voor, maar niet in Nederland! Wetenschappers als Wekker en Essed die menen dat racisme ook in Nederland alledaags is, vormen een hele kleine zwarte minderheid waarvan men zich in academische kringen afvraagt of zij soms hoogleraar zijn geworden omdat ze zwart zijn ('excuus-Truus'). Dat zwart en geleerd kunnen samengaan kan men zich kennelijk moeilijk voorstellen. Niet alleen illustreert die vraag en dat ongeloof het ontkende racisme in Nederland, maar illustreert het ook de botheid en de grofheid waar men in Nederland trots op is, waar in Nederland een sport van wordt gemaakt. Dat op universiteiten de neiging niet sterk is om ras/eticiteit bij vrouwen/gender studies te betrekken weerspiegelt de ontkenning en vermijding in de Nederlandse samenleving om daar over te praten. Nederlanders hebben geleerd hun land

² Wekker schrijft op p. 102: "Het ontkoppelen van gender en etniciteit betekent in de eerste plaats dat de etnische positionering van witte mensen onzichtbaar wordt gemaakt". Dat is onlogisch. Logisch is dat de positie van de witte man onzichtbaar wordt gemaakt en dat is ook wat Wekker waarschijnlijk bedoelt.

te zien als een gastvrij en tolerant land, waar het streven naar gelijkheid en rechtvaardigheid hoog staat aangeschreven. De suggestie dat ook in Nederland racisme alledaags is wordt daarom verontwaardigd van de hand gewezen. En dus is het ook niet nodig om er onderzoek naar te doen en er beleid op te ontwikkelen. Aldus het 'Nederlands zelfbewustzijn'.

Hoofdstuk 3

Komen drie vrouwen bij psychoanalyticus Ophuijsen (1917) die klagen over wat ze noemen Hottentot-nymphae (vergroete schaamlippen). Volgens Ophuijsen echter is er sprake van een mannelijkheidscomplex. Normaal (volgens Freud en Ophuijsen) komt een meisje er wel over heen geen penis te hebben, maar soms ook niet en dan ontwikkelt ze een ongepast soort vrouwelijke seksualiteit die niet strookt met de passieve seksualiteit die volgens Freud en Ophuijsen) bij een volwassen vrouw hoort. Wekker meldt (waarschijnlijk niet zonder reden) dat Ophuijsen vaak verliefd werd op zijn vrouwelijke patiënten en opgroeide en leefde in een koloniaal denkend sociaal milieu.

In welke wereld leefden Ophuijsen en zijn patiënten? Die patiënten kwamen uit de (witte Haagse) bovenlaag anders hadden ze de psychoanalyse niet kunnen betalen. Het waren de hoogtijdagen van het imperialisme: op school werd men destijds (meer dan nu) vertrouwd gemaakt met de superioriteit en de beschavingsmissie van het blanke ras. Op school werden doppen van melkflessen ingezameld voor de zending (de arme negertjes). De vroeg 20^e eeuw markeert echter ook het begin van een tijdperk waarin 'zwart' een zekere verlokking kreeg: muziek, dans, primitivisme, nabijheid van de natuur en sensualiteit. Afrikaanse-, Aziatische-, en vrouwen uit het Midden-Oosten werden als exotische vrouwen in erotische poses voorgesteld in afbeeldingen en de mannen als resp. seksueel woest, seksueel potent en flegmatisch sensueel. In de (pseudo)-medische kennis van die tijd werden zwarte vrouwen voorgesteld met overdreven geslachtskenmerken. De commerciële reclame speelde in op zwart-wit stereotypen: wit proper, zwarte vies en primitief.³

In de gedachtewereld van Ophuijsen en zijn vrouwelijke patiënten speelden opvattingen over verschillen qua ras een grote rol, ook wat betreft de invulling van seksualiteit, sekse/gender. De 'Hottentot-nymphae' is daar een goed voorbeeld van. Maar ook worden 'lagere' rassen geacht verschil te maken qua temperament, intelligentie en fysiologie: huid, schedels, hersenmassa, gezichtshoeken, maar ook bekken en geslachtsdelen.

De vrouwen die bij Ophuijsen beweerden last te hebben van Hottentot-nymphae (zichzelf te wellustig vonden) vonden zich daardoor minder vrouwelijk, ze gaven aan anders te zijn dan anderen vrouwen. Dat vond Ophuijsen ook, ze voldeden immers niet aan het wenselijke Freudiaanse model van 'passiviteit en vaginaliteit' en niet aan de norm van preuts, moederlijk, mooi en verheven. De vrouwen van 'lagere' rassen voldoen daar nog veel minder aan. Dat is waarom de drie patiënten van Ophuijsen zich zorgen zeiden te maken op Hottentot vrouwen te lijken. In de koloniale optiek die Wekker beschrijft zijn echte vrouwelijkheid en mannelijkheid wit. Hoe minder wit, hoe lager het ras en hoe minder er van het ideale verschil tussen mannen en vrouwen overblijft, aldus volgens Wekker de koloniale optiek.

Kortom, de norm in het Nederlands cultureel archief voor vrouwelijk en mannelijk wordt mede bepaald door koloniale stereotypen van wit, zwart en gekleurd. En wat niet past bij (koloniale) norm voor vrouwelijk en mannelijk wordt daarom geacht minder wit en dus van een lager ras te zijn. Aldus nog steeds Wekker.

³ Zie www.dbnl.org/tekst/nede008wito01_01/nede008wito01_01.pdf

Hoofdstuk 4

Over homo-nostalgie en (post)kolonialiteit. Veel homo-mannen sympathiseren met de PVV. Lesbiennes sympathiseren vaker met GrL en de PvdA. De populariteit van Wilders onder homo's heeft te maken met de afkeer van Fortuyn van de islam en die had weer te maken met de negatieve houding van veel Marokkaanse jongeren jegens homo's.

De overheid geeft ten onrechte een rooskleurig beeld van de vrouwenemancipatie: zwart/gekleurd telt niet mee en de soc.economische gelijkheid met mannen is nog steeds ver te zoeken. De homo-emancipatie is gelukt alleen voor zover het witte homo's betreft. Zwarte en gekleurde homo's/lesbiennes zijn onzichtbaar. Lesbische zwarte-, migranten- en vluchtelingenvrouwen hebben minder de neiging mannen van acties uit te sluiten, waardoor er weinig aansluiting is bij de witte vrouwenbeweging. Dat alles goed ging met de emancipatie van homo's tot er islamitische mensen opdoken (Fortuyn, 2002) is een vertekening ontstaan door het negeren van zwarte/gekleurde homo's. Overigens, vóór de komst van Marokkaanse jongeren waren er ook al potentrammers en de meeste potentrammers zijn nog steeds wit (166).

Dat de emancipatie van vrouwen en LGBT nagestreefd kan worden zonder rekening te houden met ongelijkheid que ras/ethniciteit (waardoor makkelijk de indruk ontstaat dat het om een witte aangelegenheid gaat) is kennelijk ook de reden dat deze emancipatie bij het ministerie van OCW is ondergebracht (niet geïntegreerd met emancipatie etnische minderheden/migranten). Niet vreemd dat de Nota 'Gewoon homo zijn' als doelstelling noemt het doen aanvaarden van homoseksualiteit door etnische minderheidsgroeperingen. Opmerkelijk is ook dat onder homoseksualiteit alleen de witte variant wordt begrepen, terwijl culturen op verschillende wijze vorm geven aan hetero- en homoseksualiteit (173). Publiekelijk uiting geven aan zijn/haar homoseksualiteit en er over praten is de norm, terwijl seksualiteit in bijvoorbeeld de Afro-Surinaamse cultuur iets is wat je doet en niet per sé iets waar je over praat (176). Diversiteit als betrekking hebbend op kleur en cultuur is in het Nederlandse homobeleid kennelijk niet aan de orde. Overigens is in de nota 'Gewoon homo zijn' nauwelijks sprake van lesbiennes, waardoor homo zijn al met al een witte mannen aangelegenheid wordt.

Volgens Wekker (p.159) valt het afwijzen door Fortuyn van moslims en het tegelijkertijd prefereren van moslims als sekspartner te verklaren uit het koloniaal cultureel archief. Voor hem waren Marokkaanse jongens namelijk wat arbeidersjongens waren voor homo heren uit hogere kringen in koloniale tijden (185) en wat zwarte slavinnen waren voor witte plantagehouders: voertuigen voor wit mannelijk genot, terwijl dat genot werd toegedicht aan de slavin om de wreedheid van de seksuele onderwerping te loochenen. Het raciale machtsverschil droeg daar als afrodisiacum aan bij en stond er aan de andere kant niet aan in de weg de slavin te straffen en te geselen. Zie het liedje Basia fon (p. 189)

Het door koloniale verhoudingen gevormde beeld van wilde en beschikbare gekleurde/zwarte vrouwen en mannen verklaart volgens Wekker het grote aandeel zwart-wit koppels onder homo's en de attractie voor jonge witte mannen van tijdelijk seksueel genot met jonge zwarte vrouwen. Zie 'Alleen maar nette mensen' van Robert Vuijsje. Aan zwarte mensen, moslims en andere anderen wordt nog steeds vaak meer seksuele vitaliteit en libido toegeschreven dan aan witte partners en cross-raciale seksuele relaties hebben op witte mensen een erotiserend effect doordat er machtsverschillen in tot uitdrukking komen. Aldus Wekker over het koloniaal cultureel archief.

Hoofdstuk 5

Het geval van zwarte piet. Belichaamt een geritualiseerde vernedering, het blij zwarte - type. (Wekker noemt ten onrechte niet het boeman - type dat

nog steeds bestaat). Slechts 1% van de bevolking denkt dat zwarte piet een racistisch probleem zou kunnen vormen. Volgens Wekker geven de reacties op het ter discussie stellen van zwarte piet blijk van de wijdverbreide angst voor grote veranderingen in de samenstelling van de Nederlandse bevolking en duiden ze op wat ze noemt postkoloniale melancholie (zie verderop)-

De weerstand tegen de figuur van zwarte piet kwam in 2008 pas goed op gang door de tentoonstelling *Read the Masks* van het Van Abbe museum, waarop zo furieus gereageerd werd dat de geplande demonstratie afgelast moest worden. In 2011 mishandelde de politie de twee zwarte activisten Quinsy Gario en Kno'ledge Cesare. In 2013 wees een VN-commissie olv Verene Sheperd op het racistische karakter van de figuur zwarte piet en wees de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie op het racisme in Nederland en de lauwe reactie daarop van de overheid en de meerderheid van politici.

De kritiek op zwarte piet, met name ook die vanuit het buitenland, bracht een tegenreactie op gang: 2 miljoen likes voor de facebook pagina Pietitie. In de negatieve overwegend anonieme reacties (e-mail) op *Read the Masks* worden als argumenten genoemd: zwarte piet hoort tot onze traditie, het gaat om een onschuldig kinderfeest, buitenlanders moeten ons niet les de lezen, kritiek op zwarte piet is links getreiter, zwarte piet is zwart omdat hij door een schoorsteen gaat, moslims deugen niet. Ten opzichte van een eerder onderzoek (1998) moeten vooral moslims het ontgelden (invloed van Fortuyn, Verdonk en Wilders).

Wekker duidt de negatieve reacties op de zwarte piet kritiek, behalve als een reactie op de komst van migranten, als postkoloniale melancholie: noch het verlies van kolonies en daaraan verbonden economische voordelen, noch de schaamte over de wreedheid van het koloniale regime en de slavernij zouden goed verwerkt zijn. Die wreedheden worden zoveel mogelijk genegeerd en ontkend. Westindië zou eerder een financiële last geweest zijn dan dat we daar beter van zijn geworden. De figuur van zwarte piet zou met name met Westindië en het slavernijverleden te maken hebben en het zou niet toeval- lig zijn dat de figuur van zwarte piet zijn intrede deed in de Nederlandse traditie in de tijd van de officiële afschaffing van de slavernij. Door zwarte piet voor te stellen als een grappig en tevreden mannetje moest en moet (nog steeds) met name het geweld van de slavernij gemaskeerd worden, zodat Nederlanders zich zelf kunnen zien als een ethisch hoogstaand volkje.

Hoofdstuk 6

Het laatste hoofdstuk in de Nederlandstalige uitgave gaat over de reactie die het eerder verschenen *White Innocence* heeft opgeroepen. Wat Wekker is opgevallen zijn behalve blijken van herkenning van migranten vooral de heftig afwijzende stemmen en de vele uitingen van gêne en ongemak in de traditionele media waar met name oudere witte mannen de nogal zure boven- toon voeren, de beledigingen en bedreigingen en de bergen anonieme hate mail. Wat Wekker ook is opgevallen is dat veruit de meeste reacties in veel dagbladen niet of nauwelijks aandacht besteden aan de argumentatie in haar boek. 'Het witte superioriteitsgevoel zit in elke Nederlander ingebakken' (Robert Vuijsje in het AD), 'Alle blanken zijn racisten, daar komt het elke keer op neer' (Rob Hoogland in de Telegraaf), zo wordt het boek kort samen- gevat. Het gebruik van het woord wit zou de suggestie wekken van een schuld die niet ingelost kan worden (Arnold Grunberg, Elma Drayer, Baukje Prins). Uit de progressieve hoek kwam de reactie dat witte onschuld meer iets is van tokkies, lager opgeleiden en pvv-stemmers. Verder werd de vraag opge- worpen welke wetenschapsopvatting aan het boek ten grondslag ligt (Clairy Polak, Thijs Kleinpaste, Fiep van Bodegom, Rob Hoogland: 'de wetenschapper als activist') nu Wekker in haar boek geen neutraliteit en objectiviteit nastreeft. Wat Wekker tenslotte opvalt is de Babylonische spraakverwarring die zich aftekent in de reacties doordat de ene partij niet begrijpt dat de

ander een principieel anders georganiseerd bewustzijn van de wereld heeft (mensen met kleur moeten een daarom een dubbel bewustzijn beschikken).

Als onderzoeksvragen en praktische opgaven/uitdagingen die uit het boek en de ontvangst daarvan voortvloeien noemt Wekker de imperiale geschiedenis van wetenschappen en meer precies nagaan hoe het koloniale verleden in onze hoofden verankerd is, hoe onze culturele codering tot stand is gekomen. Ook belangrijk is te weten hoe ons cultureel archief verandert (en hoe moslims daarin een plaats krijgen), vergelijkende studie naar het cultureel archief van andere Europese landen met en zonder een koloniaal verleden. Aandacht voor imperialisme, koloniaal verleden en slavernij als onderdeel van de Nederlandse geschiedenis. Dat alles om meer zelfinzicht te krijgen.